

అండమాన్లో అల్పం... దాద్రానగర్లో అధికం

జనన రేటు (Birth Rate)

- ఒక సంవత్సర కాలంలో ప్రతి 1000 మందికి జన్మించే పిల్లల నిష్పత్తిని జననరేటు అంటారు.
  - భారత దేశంలో జనన రేటు తగ్గుతూ వస్తుంది. ఉదా 1901లో జననరేటు 45.8 ఉంటే 2011లో 21.8 ఉంది. 2018 నాటికి 20 కి తగ్గింది.
  - ఈ జననరేటు గ్రామీణ పట్టణాల మధ్య వ్యత్యాసం తగ్గుతుంది. అయితే పట్టణాల్లో కంటే గ్రామాల్లో జననరేటు ఎక్కువగానే ఉంటుంది.
  - 2018 నాటికి అధిక జననరేటు గల రాష్ట్రం బీహార్ (26.2), అల్ప జనన రేటు గల రాష్ట్రం గోవా (12.4)
  - 2018 నాటికి జననరేటు అధికంగా గల కేంద్ర పాలిత ప్రాంతం దాద్రానగర్ హవేలి (22.9)
  - జననరేటు అల్పంగా గల కేంద్ర పాలిత ప్రాంతం అండమాన్ నికోబార్ దీవులు (11.2)
  - ఒక సంవత్సర కాలంలో ప్రతి 1000 మందికి మరణించే వారి నిష్పత్తి మరణాలరేటు అంటారు.
  - భారతదేశంలో మరణాలరేటు క్రమంగా తగ్గుతూ వస్తుంది.
- ఉదా: 1901లో మరణాల రేటు 44.4 ఉండే 2011 నాటికి 7.1 ఉంది. 2018 నాటికి 6.2 కి తగ్గింది.
  - ఈ మరణాలరేటు గ్రామాల, పట్టణాల మధ్య వ్యత్యాసం తగ్గుతుంది. అయితే పట్టణాల్లో కంటే గ్రామాల్లో మరణాల రేటు ఎక్కువగా ఉంది.
  - 2018 నాటికి అధిక మరణ రేటు గల రాష్ట్రం ఛత్తీస్ గఢ్ (8.0)
  - అల్ప మరణరేటు గల రాష్ట్రం ఢిల్లీ (3.3)
  - 2018 నాటికి అధిక మరణ రేటు గల కేంద్ర పాలిత ప్రాంతం పాండిచ్చేరి (6.9)
  - అల్ప మరణరేటు గల కేంద్ర పాలిత ప్రాంతం దాద్రానగర్ హవేలి (3.8)

సహజ వృద్ధి రేటు (Natural Growth Rate)

- జనన రేటు నుంచి మరణ రేటును తీసివేస్తే సహజ వృద్ధి రేటు వస్తుంది.
- భారతదేశంలో 2018 నాటికి సహజ వృద్ధి రేటు 13.8 ఉంది.

ఎకానమీ

- 2018 నాటికి అధిక సహజ వృద్ధి రేటు గల రాష్ట్రం బీహార్ (20.3)
- అల్ప సహజ వృద్ధి రేటు గల రాష్ట్రం గోవా (6.4)
- 2018 నాటికి అధిక సహజ వృద్ధి రేటుగల కేంద్ర పాలిత ప్రాంతం దాద్రానగర్ హవేలి (19.1)
- అల్ప సహజవృద్ధి రేటు గల కేంద్ర పాలిత ప్రాంతం అండమాన్ నికోబార్ దీవులు (5.9)

శిశు మరణాల రేటు (IMR - Infant Mortality Rate)

- ఒక సంవత్సర కాలంలో ప్రతి 1000 మంది శిశువుల్లో చనిపోయిన వారి నిష్పత్తిని శిశు మరణాల రేటు అంటారు.
- NMR (Neonatal Mortality Rate):
- పుట్టిన 28 రోజుల్లో చనిపోయే వారి సంఖ్యను తెలియజేస్తుంది.
  - ఐఎంఆర్ పుట్టిన ఒక సంవత్సరంలోపు చనిపోయే వారి సంఖ్యను తెలియజేస్తుంది.
- యా5 ఎంఆర్ (Under 5 Mortality Rate):
- పుట్టిన 5 సం.లలోపు చనిపోయే వారి సంఖ్యను తెలియజేస్తుంది.
  - భారతదేశంలో పట్టణాల్లో కంటే గ్రామాల్లో ఐఎంఆర్ ఎక్కువగా ఉంది.
  - అధిక శిశుమరణాల రేటు గల రాష్ట్రం మధ్య ప్రదేశ్ (48)
  - అల్ప శిశు మరణాల రేటు గల రాష్ట్రం

- నాగాలాండ్ (4)
- అధిక శిశు మరణాల రేటు గల కేంద్ర పాలిత ప్రాంతం - డామన్ డయ్యూ (16)
- శిశు మరణాల రేటు అల్పంగా గల కేంద్ర పాలిత ప్రాంతం అండమాన్ నికోబార్ దీవులు (9)

ప్రసూతి మరణాల రేటు (MMR - Maternal Mortality Rate)

- ఒక సంవత్సర కాలంలో ప్రసూతి సమయంలో ప్రతి 100000 మంది స్త్రీలలో చనిపోయే వారి నిష్పత్తిని ప్రసూతి మరణాల రేటు అంటారు.
  - ఒక సంవత్సర కాలంలో గర్భిణుల్లో బిడ్డను ప్రసవించిన అనంతరం 42 రోజుల్లోపు (6 వారాలు) ఎంతమంది తల్లులు మరణిస్తున్నారో తెలిపే సంఖ్యను ప్రసూతి మరణాల రేటు అంటారు.
  - 2011లో భారతదేశంలో సగటు ఎంఎంఆర్ 167
  - 2018 నాటికి భారతదేశంలో సగటు ఎంఎంఆర్ 113 కి తగ్గింది.
  - 2018 నాటికి ఎంఎంఆర్ అధికంగా ఉన్న రాష్ట్రం అసోం (215)
  - ఎంఎంఆర్ అల్పంగా గల రాష్ట్రం కేరళ (43)
- సంతాన సాఫల్యతా రేటు (Total Fertility rate):
- ఒక స్త్రీ జీవిత కాలంలో సంతానోత్పత్తి వయస్సులో సగటున ఎంత మంది పిల్లలకు

- జన్మను ఇవ్వగలదో తెలిపే దాన్ని సంతాన సాఫల్యతా రేటు అంటారు.
- పునరుత్పాదక వయసు గల స్త్రీకి సగటున జన్మించే పిల్లల సంఖ్యను చెప్పేది టీఎఫ్ఆర్.
- ఒక స్త్రీ తన పునరుత్పాదక కాలంలో జన్మించే మొత్తం పిల్లల సంఖ్యను టీఎఫ్ఆర్ అంటారు.
- భారతదేశంలో 1950 దశకంలో టీఎఫ్ఆర్ 6.0 ఉంటే 2017 నాటికి 2.2 కి తగ్గింది.
- టీఎఫ్ఆర్ అధికంగా గల రాష్ట్రం బీహార్ (3)
- టీఎఫ్ఆర్ అల్పంగా గల రాష్ట్రం సిక్కిం (1.1)

ఎస్సీ జనాభా

- 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం మొత్తం ఎస్సీ జనాభా 20.14 కోట్లు (16.6 శాతం)
- పురుష జనాభా 10.35 కోట్లు (16.6 శాతం)
- మహిళా జనాభా 9.78 కోట్లు (16.7 శాతం)
- 2001లో మొత్తం ఎస్సీ జనాభా 16.66 కోట్లు ఉంటే 2011 నాటికి 20.14 కోట్లకు పెరిగింది. అంటే 3.48 కోట్లు పెరిగింది. అదే విధంగా జనాభా వృద్ధిరేటు 20.8 శాతం ఉంది.
- 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం ఎస్సీ జనాభా అధికంగా గల రాష్ట్రాలు 1) ఉత్తరప్రదేశ్ 4.14 కోట్లు, 2) పశ్చిమబెంగాల్ 2.14 కోట్లు
- 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం ఎస్సీ జనాభా అల్పంగా గల రాష్ట్రాలు మిజోరం (1218), మేఘాలయ (17,355)
- 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం ఎస్సీ జనాభా అధికంగా గల కేంద్ర పాలిత ప్రాంతం - చండీగఢ్ (1.99 లక్షలు)
- ఎస్సీ జనాభా అల్పంగా గల కేంద్ర పాలిత ప్రాంతం - డామన్ డయ్యూ (6124)
- 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం ఎస్సీ జనాభా శాతం అధికంగా గల రాష్ట్రం పంజాబ్ (31.94 శాతం)
- ఎస్సీ జనాభా శాతం అల్పంగా గల రాష్ట్రం మిజోరం (0.1 శాతం)
- 2001లో ఎస్సీ జనాభా శాతం 16.2 శాతం ఉంటే 2011 నాటికి 16.6 శాతానికి పెరిగింది.
- 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం ఎస్సీ జనాభా శాతం అధికంగా గల కేంద్ర పాలిత ప్రాంతం చండీగఢ్ (18.9 శాతం)

ఎస్సీ జనాభా

- 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం మొత్తం ఎస్సీ జనాభా 10.43 కోట్లు (8.6 శాతం)
- పురుష జనాభా 5.24 కోట్లు
- స్త్రీ జనాభా 5.19 కోట్లు
- 2001లో మొత్తం ఎస్సీ జనాభా 8.43 కోట్లు ఉంటే 2011 నాటికి 10.43 కోట్లు అంటే 2 కోట్లు పెరిగింది. జనాభా వృద్ధి రేటు 23.7 శాతం
- 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం ఎస్సీ జనాభా అధికంగా గల రాష్ట్రాలు 1) మధ్యప్రదేశ్ (1.53 కోట్లు) 2) మహారాష్ట్ర (1.05 కోట్లు)
- 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం ఎస్సీ జనాభా అల్పంగా గల రాష్ట్రాలు 1) గోవా (1.49 లక్షలు) 2) సిక్కిం (2.06 లక్షలు)
- 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం ఎస్సీ జనాభా అధికంగా గల కేంద్ర పాలిత ప్రాంతం - దాద్రానగర్ హవేలి (1.78 లక్షలు)
- ఎస్సీ జనాభా అల్పంగా కేంద్రపాలిత ప్రాంతం డామన్ డయ్యూ (15,363)
- 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం ఎస్సీ జనాభా శాతం అధికంగా గల రాష్ట్రం మిజోరం (94.4 శాతం)
- 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం ఎస్సీ జనాభా శాతం అల్పంగా గల రాష్ట్రం ఉత్తర ప్రదేశ్ (0.6 శాతం)
- 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం ఎస్సీ జనాభా అధికంగా గల కేంద్ర పాలిత ప్రాంతం - లక్షదీవులు (94.8 శాతం)
- ఎస్సీ జనాభా శాతం అల్పంగా గల కేంద్ర పాలిత ప్రాంతం - డామన్ డయ్యూ
- 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం ఎస్సీ జనాభా లేని రాష్ట్రాలు పంజాబ్, హర్యానా
- ఎస్సీ జనాభా లేని కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలు - చండీగఢ్, ఢిల్లీ, పాండిచ్చేరి

ప్రాక్టీస్ బట్స్

- 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం జనన రేటు ఎంత?
  - ఎ) 45.8 బి) 21.8
  - సి) 20.0 డి) 25.3
- 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం మరణ రేటు పట్టణాల కంటే గ్రామాల్లో?
  - ఎ) ఎక్కువ బి) తక్కువ
  - సి) దాదాపు సమానం డి) ఏదీకాదు
- సహజ వృద్ధి రేటు అంటే?
  - ఎ) జననరేటు - మరణ రేటు
  - బి) మరణరేటు - జననరేటు
  - సి) జననరేటు + మరణరేటు
  - డి) జననరేటు = మరణరేటు
- 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం అధిక శిశు మరణాల రేటు గల రాష్ట్రం ఏది?
  - ఎ) నాగాలాండ్ బి) మధ్యప్రదేశ్
  - సి) ఉత్తర ప్రదేశ్ డి) హర్యానా
- ప్రసూతి మరణాల రేటును ఎంత మంది

- స్త్రీలను ప్రామాణికంగా తీసుకుంటారు?
- ఎ) 100 బి) 1000
  - సి) 10,000 డి) 100000
- సంతాన సాఫల్యతా రేటు అంటే?
    - ఎ) ఒక స్త్రీ తన పునరుత్పాదక కాలంలో జన్మించే మొత్తం పిల్లల సంఖ్య
    - బి) ఒక స్త్రీ తన పునరుత్పాదక వయసులో సగటున జన్మించే శిశువుల సంఖ్య
    - సి) ఒక స్త్రీ తన జీవిత కాలంలో ఎంత మంది పిల్లలకు జన్మించే పిల్లల సంఖ్య
    - డి) వైద్యనీ సరైనవే
  - 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం ఎస్సీ జనాభా లేని రాష్ట్రాలు ఏవి?
    - ఎ) నాగాలాండ్, మేఘాలయ
    - బి) పంజాబ్, హర్యానా
    - సి) నాగాలాండ్, అరుణాచల్ ప్రదేశ్
    - డి) పంజాబ్, మిజోరం
  - 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం ఎస్సీ జనాభా లేని రాష్ట్రాలు ఏవి?

- మధ్యప్రదేశ్, మహారాష్ట్ర
- పంజాబ్, హర్యానా
- మిజోరం, ఉత్తరప్రదేశ్
- గోవా, సిక్కిం
- అధిక, అల్ప జననరేటు గల రాష్ట్రాలు ఏవి?
  - ఎ) బీహార్, గోవా బి) ఢిల్లీ, హర్యానా
  - సి) ఉత్తరప్రదేశ్, మధ్యప్రదేశ్
  - డి) పంజాబ్, హర్యానా
- 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం మరణాల రేటు అధికంగా, అల్పంగా గల కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలు ఏవి?
  - ఎ) పాండిచ్చేరి, డామన్ డయ్యూ
  - బి) లక్షదీవులు, డామన్ డయ్యూ
  - సి) పాండిచ్చేరి దాద్రానగర్ హవేలి
  - డి) దాద్రానగర్ హవేలి, అండమాన్ దీవులు
- సహజ వృద్ధి రేటు అధికంగా, అల్పంగా గల రాష్ట్రాలు ఏవి?
  - ఎ) ఆంధ్రప్రదేశ్, ఉత్తరప్రదేశ్
  - బి) బీహార్, గోవా

- గోవా, సిక్కిం
- మధ్యప్రదేశ్, హర్యానా
- శిశుమరణాల రేటు అధికంగా, అల్పంగా గల రాష్ట్రాలు ఏవి?
  - ఎ) మధ్యప్రదేశ్, నాగాలాండ్
  - బి) ఉత్తరప్రదేశ్, నాగాలాండ్
  - సి) ఆంధ్రప్రదేశ్, మధ్యప్రదేశ్
  - డి) ఉత్తరప్రదేశ్, మధ్యప్రదేశ్
- ప్రసూతి మరణాల రేటు అధికంగా, అల్పంగా గల రాష్ట్రాలు ఏవి?
  - ఎ) ఆంధ్రప్రదేశ్, అసోం
  - బి) అసోం, కేరళ
  - సి) కేరళ, ఆంధ్రప్రదేశ్
  - డి) కేరళ, మధ్యప్రదేశ్
- సంతాన సాఫల్యతా రేటు అధికంగా, అల్పంగా గల రాష్ట్రాలు ఏవి?
  - ఎ) బీహార్, సిక్కిం బి) అసోం, బీహార్
  - సి) సిక్కిం, అసోం డి) సిక్కిం, బీహార్
- ఎస్సీ జనాభా అధికంగా, అల్పంగా

- గల రాష్ట్రాలు ఏవి?
- ఎ) మిజోరం, మేఘాలయ
  - బి) ఉత్తరప్రదేశ్, మిజోరం
  - సి) మేఘాలయ, మిజోరం
  - డి) అసోం, మేఘాలయ

సమాధానాలు			
1-బి	2-ఎ	3-ఎ	4-బి
5-డి	6-డి	7-సి	8-బి
9-ఎ	10-సి	11-బి	12-ఎ
13-బి	14-ఎ	15-బి	

పాసుగుంటి కేశవ రెడ్డి

రచయిత
 వైస్ చీఫ్
 గోదావరి జిల్లా
 9949562008